

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K
E-mail: nordatlantkontoret@jm.dk
Kopi til: majo@jm.dk

WILDERS PLADS 8K
1403 KØBENHAVN K
TELEFON 3269 8888
THBI@HUMANRIGHTS.DK
MENNESKERET.DK

DOK. NR. 22/02924-2

12. DECEMBER 2022

HØRINGSSVAR OVER UDKAST TIL BEKENDTGØRELSER FOR GRØNLAND INDEN FOR JUSTITSOMRÅDET

Justitsministeriet har ved e-mail af 29. november 2022 anmodet om Institut for Menneskerettigheders eventuelle bemærkninger til en række udkast til bekendtgørelser for Grønland inden for justitsområdet.

Høringen indeholder otte udkast til bekendtgørelser, og Justitsministeriet har anmodet om bemærkninger senest den 12. december 2022. Institut for Menneskerettigheder har bemærkninger til to af disse bekendtgørelser.

Ordensbekendtgørelsen

Ved udkastet til ordensbekendtgørelse for Grønland lægges der i vidt omfang op til, at reglerne fra den danske ordensbekendtgørelse også skal være gældende i Grønland.

I bekendtgørelsesudkastets § 3, stk. 4, foreslås der indført et forbud mod at etablere eller opholde sig i lejre af permanent karakter, som er egnede til at skabe utryghed, på steder, hvortil der er almindelig adgang.

Udkastet indeholder tillige i § 6, stk. 3, en regel om, at politiet kan meddele den pågældende advarsel eller forbud imod at færdes frem og tilbage eller tage ophold inden for den by eller et nærmere afgrænset geografisk område, hvor overtrædelsen er begået, hvis en person har overtrådt udkastets § 3, stk. 4.

Dermed etableres det såkaldte lejrforbud i Grønland.

Herudover fremgår det af udkastets § 6, stk. 5, at politiet kan meddele en person forbud imod at færdes frem og tilbage eller tage ophold

inden for en radius af 500 meter, hvor en person har udvist en særlig utryghedsskabende adfærd eller ved sin adfærd bidraget til at skabe særlig utryghed. Det er en betingelse for meddelelse af forbud, at der er grund til at tro, at den pågældende ellers vil gentage den særligt utryghedsskabende adfærd eller fortsat bidrage til at skabe særlig utryghed inden for det område, som forbuddet vil omfatte. Hvis geografiske eller andre hensyn tilsiger det, kan der fastsættes en radius af indtil 1.000 meter.

Dermed etableres reglerne ligeledes det såkaldte zoneforbud i Grønland.

Institut for Menneskerettigheder skal i den forbindelse henvise til den bekymring, instituttet har udtrykt i en række høringsvar vedrørende den lovgivning, der er blevet indført i Danmark de seneste år, der er rettet mod hjemløse.¹

Det er fortsat instituttets opfattelse, at lejr- og zoneforbuddet primært rammer hjemløse personer, der overnatter i det offentlige rum. Hjemløse gadesovere er en del af en særlig udsat gruppe, der ikke har fået opfyldt deres sociale og økonomiske menneskerettigheder. Disse personers sociale problemer løses ikke ved etablering af lejr- og zoneforbuddet, men bør i stedet søges løst via sociale tiltag.

¹ Se instituttets høringsvar af 19. december 2016 (indførelse af lejrforbud), tilgængelig på: https://menneskeret.dk/sites/menneskeret.dk/files/01_januar_17/hoeringssvar_til_udkast_til_bekendtgoerelse_om_aendring_af_ordensbekendtgoerelsen.pdf og 26. juni 2017 (indførelse af zoneforbud for overtrædelse af lejrforbud), tilgængelig på: https://menneskeret.dk/sites/menneskeret.dk/files/06_juni_17/hoeringssvar_udkast_til_bekendtgoerelse_om_aendring_af_bekendtgoerelse_om_aendring_af_ordensbekendtgoerelsen.pdf og 10. november 2017 (indførelse af zoneforbud, der omfatter en hel kommune), tilgængelig på: https://menneskeret.dk/sites/menneskeret.dk/files/11_november_17/hoeringssvar_til_udkast_til_forslag_til_lov_om_aendring_af_lov_om_politiets_virksomhed.pdf samt 12. juni 2022 (præcisering af lejrforbuddet), tilgængelig på: https://menneskeret.dk/sites/menneskeret.dk/files/06_juni_20/hoeringssvar_over_udkast_til_aendring_af_ordensbekendtgoerelsen_utyghedsskabende_lejre.pdf

Henset til størrelsen på grønlandske byer og bygder, de geografiske og vejræssige forhold i Grønland er det endvidere instituttet opfattelse, at lejr- og zoneforbuddet vil kunne ramme hårdere i en grønlandsk kontekst end i Danmark, hvor det er lettere at færdes mellem byer og bydele for at foretage livsopretholdende handlinger. Der er derfor fare for, at lejr- og zoneforbuddet vil kunne ramme de udsatte grupper særligt hårdt i Grønland.

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at Justitsministeriet i fællesskab med Naalakkersuisut og Inatsisartut afsøger andre løsninger på ordensmæssige problemer, som hjemløse kan skabe ved deres tilstedeværelse i det offentlige rum – uden at kriminalisere handlinger direkte relateret til fattigdom og hjemløshed.

Bekendtgørelse for Grønland om politiets anvendelse af magtmidler m.v.

Med udkastet til bekendtgørelse for Grønland om politiets anvendelse af magtmidler m.v. lægges der op til, at reglerne fra den danske bekendtgørelse om politiets magtanvendelse m.v. også skal være gældende i Grønland.

Det fremgår af bekendtgørelsesudkastets § 25 a, at politiet må anvende peberspray i de tilfælde, der er oplistet i nr. 1-6. Politiets anvendelse af peberspray er specifikt reguleret i §§ 25 a-25 d.

Institut for Menneskerettigheder udgav i 2015 en rapport om brug af peberspray i det danske politi.² Af rapporten fremgår det, at politiets samlede brug af magtmidler steg, siden peberspray blev indført, og at peberspray var det magtmiddel, der blev anvendt hyppigst af politiet. I 2014 blev peberspray således anvendt 810 gange, mens stav og tjenestehund blev anvendt henholdsvis 276 og 269 gange. Undersøgelsen viste også, at peberspray blev anvendt som supplerende magtmiddel og tilsyneladende ikke har erstattet andre indberetningspligtige magtmidler.

På den baggrund af ovennævnte rapport foreslås det, at Justitsministeriet eller Rigspolitiet i anden sammenhæng, fx undervisningsmateriale eller interne retningslinjer, præciserer, at

² Lisbeth Garly Andersen og Peter Vedel Kessing, Brug af peberspray i dansk politi, Institut for Menneskerettigheder, 2015, tilgængelig på: https://menneskeret.dk/files/media/dokumenter/udgivelser/peberspray_politi_2015.pdf

politiets brug af peberspray er et alvorligt magtmiddel. Peberspray bør derfor ikke erstatte politiets brug af almindelig håndkraft som magtmiddel.

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at Justitsministeriet eller Rigspolitiet indskærper, at der altid skal foretages en konkret nødvendigheds-, proportionalitets-, skånsomheds- og forsvarlighedsvurdering, inden politiet anvender peberspray. Der må her tages forbehold for uforudsete situationer og behovet for at handle hurtigt.

Med venlig hilsen

Theis Thorbjørn Bigandt

JURIDISK RÅDGIVER